

ON PAS CU ISTORIA ADMINISTRAȚIEI PUBLICE

Orest TĂROȚĂ,
doctor on politologie,
șef Catedră Științe Politice și Sociale, AAP

SUMMARY

On 27 th August 2006 we celebrated the event of great significance that will be remembered by generations that started the construction of a new democratic state.

La 27 august 2006 am sărbătorit un eveniment de o semnificație aparte ce va rămâne o memorie generațiilor care au stat la începuturile constituirii noului stat democratic și prosper - cea de-a 15 aniversare a independenței Republicii Moldova.

On acea zi amintirile ne răscăleau sufletele, emoțiile ne copleșeau, ontrucot sosise timpul de a face o analiză a traiectoriei parcurse de la început și ponă la etapa actuală, precum și unele evaluări și bilanțuri. Trebuia să stabilim de la ce am pornit, unde suntem și ce am reușit să

realizăm.

On alocuțiunea la ședința festivă din acest an, consacrată festivității proclamării independenței statului, Președintele Republicii Moldova, dl Vladimir Voronin, a menționat: "Noi suntem tineri, energici, noi ne facem planuri de viitor, ontrevedem noi perspective. Cond spun noi, am on vedere ontreaga noastră Moldovă, onregul nostru popor care, acum 15 ani, a pornit pe cea mai grea, pe cea mai imprevizibilă și pe cea mai cu perspectivă cale, pe calea dezvoltării independente și

democratice!”.

Am fost martori oculari ai perioadei de tranziție de la o societate totalitară la una democratică. Am urmărit cu atenție traiectoria primelor reforme economice și a efectelor lor, a măsurilor de consolidare a statului și promovării imaginii lui pe arena internațională.

După perioada romantismului politic, care se deschide odată cu anul 1994, orientările strategice ale partidelor de la guvernare au fost canalizate exclusiv spre întărirea tonărilor stat, spre dezvoltarea lui socio-economică și cooperarea cu țările de pe mapamond la nivel regional și mondial. Stabilizarea macroeconomică, promovată de către Guvernul Republicii Moldova și Banca Mondială în perioada 1994-1997 s-a soldat cu rezultate concludente. Deficitul bugetului de stat se micșorase până la 10,6% în 1994 și până la 8% în 1997².

Trebuie să recunoaștem că drumul independenței a fost anevoios din cauza încercărilor externe de destabilizare a situației din țară și tentativelor de a infiltra ideea că șansele de supraviețuire a Republicii Moldova ca formațiune statală sunt minime. Este evident, că aceste amestecuri de dinafară, susținute în interiorul țării, au creat unele incertitudini, însă

conducerea statului împreună cu forțele patriotice ale societății au demonstrat un înalt grad de maturizare politică, pedalând intens pe calea edificării statului și găsirii propriului model de dezvoltare, asumându-și responsabilitatea pentru viitorul țării și a generațiilor ce vor urma.

Analiza sumară, efectuată la capitolul independenței în primii ani de existență a Republicii Moldova, ne permite să afirmăm că construirea unui stat modern este posibilă numai dacă se recunosc erorile comise la anumite etape, deciziile luate în pripă în unele chestiuni de ordin strategic. Printre acestea putem enumera lipsa dinamismului și flexibilității unor cadre cu funcții importante cond o cerea situația și țara era în așteptare, reacția întorziată a unor ministere la procesul de internaționalizare a conflictului transnistrean, precum și lipsa de principii în cadrul unor negocieri bilaterale care vizau priorități economice și de cooperare cu alte țări, acordarea de granturi și credite preferențiale etc.

E cert că după 2001 am reușit să depășim riscurile instabilității politice și cele economice, demonstrând lumii întregi că țara are o politică coerentă, orientată spre viitor. Că în stat se pledează pentru o democrație pluralistă,

supremația legii și pregătirea societății pentru aderarea la marea familie europeană.

Obiectivele care urmează a fi materializate în timpul apropiat vor solicita eforturi susținute din partea ontregii societăți, fiindcă numai prin unitate, perseverență și pragmatism vom reda acestui plai frumusețea și bogăția de altă dată.

În acest scop este importantă revigorarea țării, consolidarea de mai departe a independenței ei, respectarea drepturilor omului și valorilor democratice, transformarea societății civile într-o forță activă de participare la procesele sociale, economice și culturale.

Afirmarea în continuare a independenței va solicita de la structurile administrației publice centrale și locale o activitate mai intensă în aspectul dezvoltării socio-economiche, consolidarea capacităților de conducere a statului, reanimarea climatului investițional, stoparea migrației, crearea de noi locuri de muncă, combaterea corupției etc.

În realitate se cere o viziune nouă în identificarea priorităților strategice ale țării, asigurarea unei economii funcționale și modernizarea ei, dezvoltarea businessului mic și mijlociu, sporirea eficacității întreprinderilor din sectorul industrial și agricol,

atragera cadrelor înalt calificate în toate ramurile economiei, folosirea masivă a vechilor specialiști pe direcțiile principale de dezvoltare ale țării.

Ar fi bine ca statul să se implice mai activ la evaluarea social-economică actuală și să analizeze obiectiv cu ce ne-am ales în urma prognozei macroeconomice pentru anii 2004-2006, elaborate de instituția de resort, care sunt ritmurile de creștere economică și care sunt cotele, dacă este înregistrată o anumită creștere a ei. Merită să se analizeze starea produsului intern brut și oscilațiile înregistrate de către acesta, precum și a cheltuielilor publice; să se verifice dacă direcționarea lor spre sectorul real de susținere a agriculturii și dezvoltării rurale, infrastructurii drumurilor publice, sectorului energetic, altor direcții preconizate s-a efectuat conform prevederilor.

O atenție deosebită urmează să se acorde evaluării rezultatelor implementării Programului Național "Satul Moldovenesc" și Strategiei de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei. Ar fi bine să cunoaștem care a fost impactul proiectelor investiționale cu finanțare externă în conformitate cu prioritățile SCERS și, consecutiv, procesul implementării unor proiecte noi în această

periodă.

Redresarea economică a țării și reabilitarea socială a Republicii Moldova țin de aceste două programe, precum și de îndeplinirea Planului de Acțiuni Republica Moldova-Uniunea Europeană, însă aceasta, în opinia experților³, nu înseamnă nimic dacă economia națională nu este susținută și de dezvoltarea structurilor și indicatorilor calitativi ai economiei (capacitatea concurențială a companiilor moldovenești pe piața europeană, climatul investițional favorabil, micșorarea intervenției în sectorul privat etc.).

În ceea ce privește implementarea Programului Național "Satul Moldo-venesc", o serie de sondaje socio-logice, realizate pe parcursul anilor 2004-2006 de către Centrul de Investigații Sociologice a Academiei de Administrare Publică cu participarea reprezentanților administrației publice locale, demonstrează că mai sunt rezerve în găsirea noilor forme de dirijare și influențare a vieții economice a satului, în stoparea procesului de pauperizare a populației sătești și crearea unei economii moderne și competitive.

Conform opiniilor celor intervi-evați pentru înregistrarea indicilor negativi din economia rurală, se solicită: 1) Consolidarea

terenurilor agricole, atragerea investițiilor străine, obținerea creditelor preferențiale și acordarea de împrumuturi favorabile țăranilor, precum și fermierilor agricoli, asigurarea cu resurse energetice; 2) Susținerea și protejarea producătorilor locali, localizarea piețelor de desfacere a producției agricole, implementarea tehnologiilor avansate, gazificarea satelor, construcția de apeeducte și drumuri etc. Concomitent cu aceste acțiuni ce vor fi întreprinse se solicită atât schimbarea mentalității, ridicarea nivelului de instruire și educație a populației, cât și formarea bazei tehnico-materiale a gospodăriilor agricole, susținerea businessului prin elaborarea unor legi performante, crearea de noi locuri de muncă și majorarea salariilor.

Va trebui să remarcăm că transformarea Republicii Moldova într-un stat cu o economie dezvoltată este imposibilă fără reforma administrației publice. Chiar dacă s-a redus numărul de funcționari publici în autoritățile administrației publice centrale și locale, mai rămâne de văzut care este eficiența administrației publice în condițiile trecerii de la o economie planificată la una de piață, să aflăm dacă s-a adaptat ea la noile realități sau bate pasul pe loc.

E cert că mai sunt rezerve la compartimentul administrării eficiente, folosirii metodelor moderne de management, promovării unei politici de calitate. În acest context se solicită mai multe eforturi a factorilor de decizie privind se-lectarea calitativă a candidaților în structurile administrației publice, atitudinea corectă în promovarea după merit a funcționarilor publici și, ceea ce este foarte important, motivarea lor salarială în scopul asigurării eficienței activității lor și păstrării lor pe o perioadă îndelungată în funcție.

Printre problemele fundamentale ale statului se înscrie procesul de descentralizare și evaluarea dinamicii lui, pentru aceasta fiind nevoie de realizarea unor studii ce ne-ar permite să stabilim stadiul la care ne aflăm ca mai apoi să adoptăm măsurile de îmbunătățire pentru asigurarea viabilității și eficienței lui.

Un aspect, căruia urmează să-i acordăm atenție, ține de bugetele locale și finanțele publice.

Deși drepturile și obligațiile autorităților administrației publice locale referitor la elaborarea și aprobarea bugetelor locale, gestionarea finanțelor publice locale sunt stipulate prin lege, se mai observă uneori tendințe de

tutelare din partea structurilor administrației publice centrale din cauza unei delimitări neclare a atribuțiilor și obligațiilor proprii în raport cu autoritățile administrației publice locale. Într-o anumită măsură, asupra acestei situații influențează nivelul profesional al funcționarilor din administrația publică locală, care lasă de dorit, necunoașterea pe deplin de către aceștia a problemelor elaborării și aplicării actelor juridice normative, dotarea insuficientă cu computere și tehnologii informaționale.

Pentru redresarea situației la acest capitol trebuie acordată atenție sporită cadrului de pregătire și reciclare a funcționarilor publici din administrația publică locală.

Deși din momentul fondării Academiei de Administrare Publică pe lângă Președintele Republicii Moldova până la etapa actuală cursurile de perfecționare au frecventat 1554 de funcționari publici din administrația publică centrală, 10 mii 222 persoane din administrația publică locală, numărul lor urmează a fi mărit, conform necesităților reale a funcționarilor din structurile administrației publice din republică și performanțelor realizate de structurile administrației

publice din diverse țări în ultimul deceniu.

Academia de Administrare Publică pe lângă Președintele Republicii Moldova urmează să se implice mai activ în procesul de reformare a administrației publice centrale, în pregătirea și instru-

irea permanentă a funcționarilor publici din raioane și sate în core-spondere cu cerințele actuale. Ea trebuie să purceadă mai frecvent la delegarea specialiștilor în teri-toriu pentru acordarea aju-torului necesar practic admini-strațiilor locale, să asigure un suport științifico-metodic autorităților administrației publice în activi-tatea lor, să participe nemijlocit la organi-zarea unor cursuri zonale, mese rotunde, seminare tematice ce țin de strategia de creștere economică și reducere a

sărăciei, de problemele satului moldovenesc și revigorarea lui social-economică și culturală etc.

15 ani de independență este o perioadă relativ scurtă, dar este ombucurător faptul că eforturile care se depun pentru consoli-darea sta-talității moldovenești capătă noi contururi. Și în acest ansamblu, colaboratorii Academiei de Admini-strare Publică pe lângă Președintele Republicii Moldova oși vor aduce, cu siguranță, contribuția lor semni-ficativă.

BIBLIOGRAFIE

1.Amedeo Carroci, Moldova din imaginația mea, Chișinău, Editura Grase CARD,2002.

2.Ion T.Guțu, Republica Moldova: economia în tranziție, Chișinău, Editura Litera, 1998, pp.15-16.

3.Igor Munteanu și a. Moldova pe calea democrației și stabilită-ții,Chișinău, Editura Cartier,2005.p.250

4. Газета «Независимая Молдова», 29 august 2006, nr.124, p.2